

ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็ก
ปฐมวัย โรงเรียนบ้านนาคำน้อย2 อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร
THE EFFECTS OF PROJECT APPROACH TOWARDS EARLY
CHILDHOOD INITIATIVES: BAN NAKHAMNOI 2 SCHOOL,
MUANG DISTRICT, MUKDAHAN PROVINCE

¹ดวงพร อินทรจักร, ²นนทชนนปภพ ปาลินทร, ³ศันสนีย์ บุญเฉลียว,
และ ⁴ปิยาณี สมบุรุษทรัพย์

¹Tuangporn Inthajak ²Nontachanonpaphop Palintorn

³Sansanee Boonchiew and ⁴Biyanee Somboonsub

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย
Ratchathani University, Thailand.

¹Tuangporn76@gmail.com, ²Non.palitorn@gmail.com

Received May 10, 2021; Revised July 12, 2021; Accepted August 25, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการและ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนาคำน้อย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร กำหนดโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 24 คน ใช้เวลาในการศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี เวลา 30-40 นาที ในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการจำนวน 12 แผน และแบบสังเกต

¹ นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชธานี

² อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชธานี

³ อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชธานี

⁴ อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชธานี

ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ พบว่า เด็กปฐมวัยมีความคิดริเริ่มสูงขึ้นตามลำดับ 2) ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ : การจัดประสบการณ์แบบโครงการ; ความคิดริเริ่ม; เด็กปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research were as the followings: 1) to study the initiatives of early childhood through project approach; and 2) to compare initiatives of early childhood before and after organizing project approach. The sample of this research was the group of 24 children aged between 5-6 years studying in kindergarten level 3 in the first semester of educational year 2563 B.E. at Bannakhamnoi 2 School, Mueang District, Mukdahan Province. The school is under Mukdahan Primary Educational Service Area Office. The sample was selected through simple random sampling. This experiment through creative arts activities was carried out for eight weeks, three days a week specifically on Tuesday, Wednesday and Thursday with 30 - 40 minutes a day. The tools used in this research were 12 project approach activities plans and initiative observation forms. The statistics for data analysis were mean, standard deviation and t-test of dependent samples. The result of this research were as the followings: 1) Initiatives of early childhood through project approach was chronologically higher; 2) The effects of project approach towards the initiatives of early childhood was that the average score after implementing the project approach was higher than before implementing the project approach with statistical significance at the level of .05

Keywords: Project Approach, Initiatives, Early Childhood

บทนำ

ในปัจจุบันเราต้องการให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านความคิดริเริ่มเพิ่มมากขึ้น เพราะความคิดริเริ่มเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคล เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เด็กปฐมวัยได้ทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จในสิ่งที่แปลกใหม่และดีกว่าเดิม ในขณะที่ประเทศของเรากำลังพัฒนา ถ้าเรามีบุคคลที่มีความคิดริเริ่มจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาศักยภาพของเด็กมากขึ้น (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2544) ความคิดริเริ่มเป็นกระบวนการที่ให้ผลการคิดที่เป็นสิ่งแปลกใหม่ มีคุณค่า มีประโยชน์ เป็นทักษะการคิดที่ประกอบด้วยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสร้างให้บุคคลกล้าคิด กล้าแสดง คนที่มีความคิดริเริ่มมักจะเป็นบุคคลที่กล้าเสนอวิธีการและแนวทางใหม่ ที่ไม่มีใครคิดกันมาก่อนหรือเป็นความคิดที่มีอยู่แล้วและนำไปต่อยอดกับความคิดใหม่และนำไปใช้อย่างมีความหมาย ซึ่งความคิดริเริ่มนำไปสู่การคิดค้น ประดิษฐ์ สิ่งแปลกใหม่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ความคิดริเริ่มมิใช่การได้รับการถ่ายทอดจากพันธุกรรม แต่เป็นความสามารถที่อยู่ในมนุษย์ทุกคนเป็นสรรณภาพที่ส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้ โดยธรรมชาติของความคิดริเริ่มมีอยู่ทุกคนตามศักยภาพ แต่จะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ต้องการค้นพบการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ความคิดริเริ่มนั้นจะพัฒนาได้สูงสุดในช่วงปฐมวัย ถ้าศักยภาพนั้นได้รับการส่งเสริมจะช่วยให้มีพัฒนาการความคิดริเริ่มเพิ่มขึ้น หรือหากเด็กพลาดโอกาสที่จะเรียนรู้และพัฒนาด้านความคิดริเริ่มย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนาความคิดในวัยผู้ใหญ่ (เกสร ธิตะจारी, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (Erikson อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2545) กล่าวว่า เด็กอายุระหว่าง 3-6 ปี เป็นระยะที่มีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิดทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเสรี จะทำให้เด็กมีพัฒนาการความคิดริเริ่มเป็นปกติ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กถูกจำกัดควบคุมการคิดและกระทำ เด็กจะรู้สึกอายและไม่กล้าทำสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง ซึ่งมีผลเสียต่อการพัฒนาขั้นต่อไป ดังนั้นจึงมีการส่งเสริมความคิดริเริ่มให้กับเด็ก โดยมีพัฒนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตั้งแต่วัยเด็กและพัฒนาติดต่อกันระดับสูงขึ้น โดยไม่ถูกบั่นทอนให้ลดลง

ผู้วิจัยจึงได้ค้นหาวิธีการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย จึงได้ศึกษาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เพราะการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นการศึกษาอย่างลึกซึ้งในหัวข้อที่เด็กสนใจ ในการเรียนรู้แบบโครงการมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาการศึกษาในวิชาต่างๆ ทักษะทางการคิดแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเด็กจะเป็นผู้มีบทบาทในการเลือกเรื่องที่จะเรียน หรือเลือกวิธีการที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และมีครูเป็นผู้ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก แสดงให้เด็กเห็นว่าครูให้ความสนใจ เชื่อมั่นในความคิดของเด็กและให้โอกาสเด็กที่จะเรียนรู้ตามความคิดและวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อแสวงหาคำตอบและเสนอผลการค้นหาคำตอบด้วยงานที่สร้างขึ้น

การจัดประสบการณ์แบบโครงการ (project Approach) เป็นการสร้างโอกาสและสถานการณ์ ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ก็มีปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์ตรงของเด็ก เด็กเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมเป็นจริงที่เด็กประสบพบเห็นรวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีการต่างๆ โดยมีประสบการณ์เดิมเป็นแรงจูงใจภายในเป็นพื้นฐาน (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2556)

ดังที่กล่าวมาแล้ว การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างหลากหลายผ่านกิจกรรมของโครงการ โดยครูมีบทบาทยอมรับความคิดเห็นการแสดงออกของเด็ก อำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะการสร้างเสริมความคิดริเริ่ม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการในทุกด้าน ผู้วิจัยจึงพิจารณานำแนวคิดและหลักของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ มาปรับให้สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กด้านความคิดริเริ่มได้อย่างหลากหลายผ่านกิจกรรมของโครงการ โดยครูมีบทบาทยอมรับความคิดเห็น การแสดงออกของเด็ก อำนวยความสะดวก และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะการสร้างเสริมทักษะด้านความคิดริเริ่ม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการในทุกๆ ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย โดยมีรายละเอียดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านนาคำน้อย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ทั้งหมด จำนวน 155 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านนาคำน้อย 2 สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำนวน 24 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1. แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

2.2. แบบสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์คะแนนจากแบบสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยการทดสอบสมมติฐานใช้สูตร t-test แบบ Dependent Sample โดยการทดสอบและวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลโดยค่าสถิติและความเรียง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดประสบการณ์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล ปีที่ 3 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยมีความคิดริเริ่มอยู่ในระดับปรับปรุง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 18.50$, S.D. = 2.68) หลังได้รับการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยมีความคิดริเริ่มอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 38.70$, S.D. = 6.61)

2. หลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความคิดริเริ่มโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีความคิดริเริ่มโดยรวมสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์และก่อนได้รับการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย มีความคิดริเริ่มอยู่ในระดับปรับปรุง หลังการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยมีความคิดริเริ่มอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดประสบการณ์แบบ

โครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้เป็นการดำเนินการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เสริมสร้างประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความสนใจความต้องการของเด็กและความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ เด็กมีอิสระในการคิดจินตนาการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองสนใจและนำไปสู่การกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะทำการศึกษาในเรื่องที่เด็กสนใจอย่างลุ่มลึก เด็กใช้ประสบการณ์เดิมของแต่ละคนมากำหนดวางแผนพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ได้ผ่านกระบวนการกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อค้นหาคำตอบที่เด็กต้องการรู้คำตอบที่เด็กนำเสนออาจมาจากถ้อยคำ วาดภาพ ผลงาน เป็นความสามารถทางสมองที่เกิดจากกระบวนการคิดริเริ่มได้อย่างหลายทิศทาง ด้วยการเชื่อมโยงการถ่ายทอดออกมาเป็นผลงาน เด็กได้ประสบการณ์ในการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้สื่อและกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การอภิปราย การปฏิบัติ กิจกรรมภาคสนาม การนำเสนอประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลที่เป็นจริงและใกล้ตัวเด็ก จึงเกิดความสนใจและสนุกสนานเป็นการช่วยกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกฝนและเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ จากการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กทุกด้านและบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้เข้าด้วยกันเปิดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าอย่างลึกเฉพาะเรื่องที่เด็กสนใจ ทำทลายความสามารถเด็กกระตุ้นได้ลงมือปฏิบัติกับกิจกรรมที่หลากหลาย(ชลาสัย พิฤกษ์. 2556) โดยมีครูเป็นผู้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกด้วยการสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ กระตุ้นให้คิดและให้คำแนะนำที่นำไปสู่เป้าหมายที่เด็กต้องการเรียนรู้ (พรทิพย์ ศรีศิลป์ 2555) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรภรณ์ วสุวัต (2540) ที่กล่าวว่า บทบาทของครูมีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในโครงการ กล่าวคือ ครูต้องแสดงให้เห็นว่าครูยอมรับในความคิดเห็นของเด็ก สนับสนุน ช่วยเหลือให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดริเริ่มที่มีในโครงการให้เด็กนำออกมาใช้ในกิจกรรมต่างๆได้ด้วยตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครูส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่หลากหลายและการพึ่งพาตนเองให้กับเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย บุญโท (2544) ที่บอกว่า การเรียนรู้แบบโครงการจะมีขั้นตอนการจัดของกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดเองและสร้างสรรค์ผลงานการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการสนับสนุนการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กๆ ได้มากที่สุด เพราะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เด็กเกิดการคิดได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทำให้เด็กได้แสดงความคิดและจินตนาการออกมามากที่สุดและในปัจจุบันเด็กมีโอกาสถ่ายทอดความคิดอย่างสร้างสรรค์ได้มากขึ้น จากการทำกิจกรรมอย่างหลากหลายเด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเด็กได้วางแผนการทำกิจกรรมร่วมกัน มีอิสระในการตัดสินใจและได้ทำในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งมีผลทำให้ระดับความคิดริเริ่มของเด็กสูงขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มาจากความสนใจและเป้าหมายที่เด็กต้องการเรียนรู้ โดยการพูดคุย การตอบคำถามหรือการแสดงความคิดเห็น สามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มได้ ทำให้เด็กมี

โอกาสคิดเป็นแก้ปัญหาเป็นและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ในรูปแบบของการสร้างสรรค์งาน ศิลปะตามหน่วยการเรียนรู้ของโครงการ โดยวิธีการของเด็กจะไม่มีถูกหรือผิดและโครงการที่เด็กได้รับการจัดประสบการณ์มี 4 โครงการ ได้แก่ โครงการข้าว โครงการใบไม้ โครงการต้นกล้วยและโครงการไข่ เป็นโครงการที่เกิดจากแนวคิดของเด็กเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เด็กได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเดิมอยู่บ้าง เด็กสามารถเล่าเรื่องการทำโครงการให้ผู้อื่นฟัง และสามารถสร้างประสบการณ์จินตนาการผ่านการพูดคุย ผ่านผลงานของตนเองและเปิดโอกาสในการให้ผู้อื่น แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนักทฤษฎี ได้แก่ ดิวอี้ (Dewey) และเพียเจท์ (Piaget) ที่ว่าเด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำ จากการเรียนรู้ผ่านการจัดประสบการณ์แบบโครงการทำให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา โดยการใช้ประสาทสัมผัสและคิดแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานอย่างสนใจด้วยเหตุและผลกษร อินทา (2556) ได้ศึกษา ทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยที่ใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ พบว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการทำให้ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ทั้งโดยรวมและรายด้านคือ ด้านการสังเกต ด้านการจัดหมวดหมู่ ด้านการสรุปความ และด้านการ คาดคะเน สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์แบบโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับชวลา สุขโข (2555) ได้ศึกษา ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย พบว่า พัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการหลังสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.01 โดยพัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการหลังสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน นอกจากนี้วรรณภา กรัสพรหม (2546) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ พบว่า การจัดประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมเด็กให้เกิดพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์และสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี หากได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 จะก่อให้เกิดความสามารถของสมองในการคิดดัดแปลงความรู้และประสบการณ์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานที่มีความแปลกใหม่ อีกทั้งยังสามารถสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเองจากการบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยการวาดภาพอย่างอิสระ และสามารถถ่ายทอดความคิดจินตนาการของตนเองได้อย่างเต็มที่ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นทางสถิติที่ระดับ.05 และ กาญจนา สองแสน (2551) ได้ศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย พบว่า ด้านความคิดริเริ่มเด็กปฐมวัยมีจินตนาการทางความคิดอย่างอิสระ และผสมผสานกับประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่จากสิ่งแวดล้อมต่างๆรอบตัว การจัดการเรียนรู้แบบนักวิจัยเด็กได้ศึกษาค้นคว้าอย่างหลากหลายจากแหล่งการเรียนรู้ ได้พบได้

เห็นสิ่งแปลกใหม่ เช่น เด็กศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องไดโนเสาร์ วาดภาพออกมาเป็นยุค ไดโนเสาร์บวกกับยุคปัจจุบัน โดยภาพวาดมีคนขับมาชมไดโนเสาร์ในป่า เด็กสามารถคิดและจินตนาการได้อย่างกว้างขวาง

2. ผลเปรียบเทียบความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ พบว่า หลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความคิดริเริ่ม โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เนื่องจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์ที่ยืดเด็กเป็นศูนย์กลาง มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องที่เด็กสนใจ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ ผ่านการเรียนรู้ที่มีความหมาย ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนที่มีส่วนร่วมในการคิดและทำกิจกรรมต่างๆอย่างเสรี จะทำให้เด็กเกิดพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการจัดประสบการณ์แบบโครงการสามารถส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติและความสนใจของเด็ก ซึ่งเด็กจะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเลือกหรือหาวิธีที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เด็กได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก ประเด็นในการศึกษาก็จะเป็นประเด็นที่เด็กตั้งคำถามขึ้นมาเอง เลือกวิธีการที่จะหาความรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นนวัตกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากการศึกษาอย่างลุ่มลึกและเป็นเรื่องที่เด็กสนใจอยากเรียนรู้ โดยการเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการกำหนดเวลาตามความต้องการของเด็กเป็นการส่งเสริมกระบวนการทำงานกลุ่มการอยู่ร่วมกัน มีการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดพัฒนาสติปัญญา สุนทรียภาพ ด้านสังคมจิตใจ จะทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกความคิดริเริ่มอย่างสร้างสรรค์ มีจินตนาการในการคิดสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่คุณเรียนสนใจ โดยครูเป็นผู้ที่ให้การดูแล ให้คำแนะนำ เป็นผู้ที่คอยยอมรับความคิดเห็นของเด็กแสดงให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงการนี้ ส่งผลให้เด็กมีความคิดริเริ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการ โดยเป็นผู้คอยช่วยเหลือสนับสนุนเด็กๆในด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมโครงการ รวมทั้งให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กสนใจ ซึ่ง แคทซ์ และชาร์ด (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2549 ; อ้างอิงจาก Kat; and chard.1994) กล่าวถึง การสอนแบบโครงการเป็นวิธีการสอนที่มีจุดมุ่งหมายพัฒนาเด็กทั้งชีวิตและจิตใจ (Mild) ซึ่งชีวิตและจิตใจในที่นี้หมายรวมถึงความรู้ ทักษะ อารมณ์ จริยธรรม และความรู้ลึกถึงสุนทรียศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับ (เยาวพา เตชะคุปต์. 2522) อ้างอิงจาก Jiersild.1992) กล่าวว่า ส่งเสริมสุนทรียภาพเด็กจะรู้จักชื่นชม และมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งผู้ใหญ่ควรกระทำเป็นตัวอย่าง โดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็ก เพราะการสร้างสรรคผลงานขึ้นใดขึ้นหนึ่งขึ้นมา ทำให้ผู้ที่สร้างสรรค์ชิ้นงานนั้นพึงพอใจและมีความสุข เด็กจะเกิดความภูมิใจในความสามารถของตนเอง มั่นใจในตนเอง

ซึ่งมีผลไปถึงแบบแผนบุคลิกภาพและความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมของเด็ก เช่นเดียวกับศิริประภาพรรณ ตุ่มวิจิตร (2552) ได้ศึกษา การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมศิลปะการปะติดดอกไม้แห้ง พบว่า ด้านความคิดริเริ่มเด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการอย่างเป็นอิสระผลงานของเด็กมีหลากหลาย แบบใหม่ ซึ่งเกิดจากความคิดจินตนาการของเด็กแต่ละคนผสมผสานกับประสบการณ์เดิมและสิ่งแวดล้อมต่างๆรอบตัว การได้ปฏิบัติลงมือทำกิจกรรมอย่างอิสระและเลือกวัสดุ อุปกรณ์ ดอกไม้แห้ง ที่มีรูปร่าง สี ต่างๆ เป็นสื่อเร้าที่ทำให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นที่อยากทำกิจกรรมและผลงานที่แปลกใหม่ เด็กจะต้องใช้จินตนาการความคิดสร้างสรรค์อย่างมาก ในการสร้างสรรค์ผลงานรวมทั้งการที่เด็กได้สรุปผลงานของตนเองให้ผู้อื่นได้ฟังเป็นการทบทวนเรื่องราวการทำงาน การสะท้อนความคิดและความรู้สึกของตน การกล้าแสดงออกอย่างภาคภูมิใจเป็นจุดเริ่มต้นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (Erikson อ้างถึงในสิริมา ภิญโญ อนันตพงษ์. 2547) กล่าวว่า เด็กวัย 3-6 ปีเป็นระยะที่เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ้าหากได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิดและทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเสรี จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งประสบการณ์และงานศิลปะจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เด็กจะต้องคิดในสิ่งที่แปลกใหม่ทำในสิ่งที่ตนคิดค้น ขึ้นมาจากจินตนาการ ดังที่วอลเลซ; และโคเคน (Walach; and kogon.1965) มีความเชื่อว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นการเชื่อมโยงคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คือ คนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ คิดมากเท่าไรยิ่งแสดงถึงศักยภาพด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากเท่านั้น การลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้เด็กเกิดความภูมิใจในความสามารถของตนเอง เพราะในการต่อเติมแต่ละครั้งเด็กจะสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เพิ่มขึ้นทุกครั้ง ซึ่งทำให้ผลงานมีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการที่เด็กได้สรุปผลงานของตนเอง เป็นการทบทวนการทำงานด้วยการเล่าถึงผลงานของตนเอง พร้อมทั้งการสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของตนเอง เป็นการกระตุ้นเด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในสิ่งแปลกใหม่ดังที่อารี พันธมณี (2540) กล่าวถึง วิธีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน โดยการส่งเสริมให้เด็กถามและให้ความสนใจตอบคำถาม ตั้งใจฟังและเอาใจใส่ต่อความคิดแปลกใหม่ของเด็กด้วยใจเป็นกลาง เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้กระตุ้นแบบส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ค้นคว้าอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ หรือชี้แนะให้เด็กหาคำตอบจากแหล่งต่างๆ ด้วยตนเองที่ระลึกว่าการพัฒนาความคิดของตนเองนั้น จะต้องใช้เวลาพัฒนาอย่างต่อเนื่องค่อยเป็นค่อยไปส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนเองและยกย่องชมเชย เมื่อเด็กมีจินตนาการและคุณค่า สิ่งเหล่านี้เป็นวิธีกระตุ้น และส่งเสริมให้เด็กเกิดการตอบสนองที่ดีเป็นวิธีการเสริมแรงวิธีหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กให้พัฒนาสูงขึ้น วราภรณ์ รักวิจิตร (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ครูควรยอมรับการแสดงออกของ

เด็กของนักเรียนทุกคนด้วยความสนใจและกระตือรือร้น และคำถามที่ใช้ควรเป็นคำถามที่เปิดกว้าง โดยอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2547) กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนจะต้องมีความต้องการแสวงหาสิ่งใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและความพอใจให้กับตนเองโดยเด็กจะนำมาสร้างผลงานที่แปลกใหม่มาใช้ได้ตามจินตนาการของตนเอง เด็กจะได้คิดวางแผนในการทำชิ้นงานที่ออกมาในแต่ละชิ้นงานตามขั้นตอนและความสนใจของตนเอง ทำให้เด็กได้ฝึกทำกิจกรรม จะสังเกตเห็นว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ (โครงการที่ 2) เด็กมีความคิดริเริ่มเพิ่มขึ้นจากโครงการแรก อาจเนื่องมาจากเด็กมีความคุ้นเคยกับกิจกรรมที่จัดเป็นระยะ 3 ระยะ เด็กรู้สึกสนุกสนานมีความสุข กระตือรือร้น เด็กมีความพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองมีกิจกรรมที่หลากหลาย ช่วยลดความตึงเครียดและความเบื่อหน่ายของเด็กได้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กมีความคิดริเริ่มหลังได้รับการจัดประสบการณ์สูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการอย่างเป็นอิสระ ทำให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นที่อยากทำกิจกรรมและผลงานที่แปลกใหม่ เด็กจะต้องใช้จินตนาการความคิดสร้างสรรค์อย่างมาก ในการสร้างสรรค์ผลงานรวมทั้งการที่เด็กได้สรุปผลงานของตนเอง ซึ่งเกิดจากความคิดจินตนาการของเด็กแต่ละคนผสมผสานกับประสบการณ์เดิมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวเป็นนวัตกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากการศึกษาอย่างลุ่มลึก และเป็นเรื่องที่เด็กสนใจอยากเรียนรู้โดยการเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการกำหนดเวลาตามความต้องการของเด็ก ครูควรนำสื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ ภาพ วีดีโอ การออกไปเรียนรู้ในห้องเรียน การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ เพื่อให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในแต่ละเรื่องที่จะเรียนในโครงการนั้นๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กๆ เกิดกระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานได้ด้วยตนเองและสามารถนำความรู้นั้นไปต่อยอดยังผลงานศิลปะของตนเองได้การจัดกิจกรรม นอกจากนั้นครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในด้านต่างๆ ครูควรจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการพัฒนาดตนเองเป็นที่ยอมรับของเพื่อน และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กชกร อินคา. (2556). *ทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยที่ใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กาญจนา สองแสน. (2551). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกสร ธิตะจारी. (2558). *กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภรณ์ วสุวัต. (2540). *การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ*. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลาลัย พิฤกษ์. (2556). *ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชวลา สุโข. (2555). *ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. ถ่ายเอกสาร
- พรทิพย์ ศรีศิลป์. (2555). *การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เรื่อง ขนมพื้นบ้านอีสานของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2536). *ความสามารถทางสติปัญญากับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กชั้นเด็กเล็กโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- วรรณ กรัสพรหม. (ม.ป.ป). *การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วราภรณ์ รักริฉัย. (2555). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์.
- ศิริประภาพรรณ ตุ่มวิจิตร. (2552). *การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมศิลปะการติดดอกไม้แห้ง*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2544). *การประเมินแนวใหม่ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ : การประเมินสร้างความรู้จักนักเรียน*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2545). *ศักยภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย*. รายงานการวิจัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2556). *การสอนแบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัย*. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการสอนแบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อารี พันธุ์มณี. (2540). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- _____. (2545). *ฝึกคิดให้เป็น คิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : ไยไหม.
- _____. (2553). *คิดอย่างสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ ลิฟเพรส.
- อุทัย บุญโท. (2544). *การศึกษาพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดและความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

